

det er den at sørge for Uddannelsen af Lærere, og derfor var der en stor Fortjeneste ved de Bestræbelser, der for 60—70 Aar siden gik ud paa at skabe Seminarier. Ingen, der har fulgt med den hele Sag, vil kunne nægte, at det har været af en overordentlig Betydning for den hele Underviisning, at der har været givet Lærerne en saadan Opdragelse, om den end har været behæftet med sine Mangler. Det lader sig let fremhæve, hvilke disse have været, og der lader sig let paavise Personer, hos hvem disse seminaristiske Mangler træde mere eller mindre ubehageligt frem, men dermed er Sagen naturligtvis ingenlunde klarert eller givet. Slige Mangler vil man kunne paavise under hvilket som helst Forhold, og man maa dog indrømme, at Seminarierne have været en stor Støtte for den hele Udvikling derved, at de have opdraget et stort og rigt Tal af Skolelærere, som under yderst knappe og fattige Kaar i dette høist trættende og brydsomme Liv, som Lærerlivet er, have udviklet en Udholdenhed i at udbrede de første og nødvendigeste Kundskaber rundt omkring i Landet. Det forekommer mig, at man ikke kan eller bør Andet end see tilbage med Taknemlighed paa den Deel, som de offentlige Seminarier have havt i dette Resultat. Under den nyere Tids Forhold har man søgt at gøre disse Seminariers Virksomhed endnu frugtbarere end tidligere, og jeg troer, at det ligeledes i den Henseende skal paastjones, hvad der fra Rigsdagens Side er gjort; det viser, at man har havt Blikket henvendt paa disse Forhold. Man har saaledes deels ydet Bidrag til at lette fattige Clever Udgang til Seminarierne og til den Uddannelse, som derved kan naaes, og deels har man — hvad jeg netop efter det temmelig nøie Kjenndskab, jeg har til disse Forhold, sætter overordentlig megen Pris paa — været rundelig med at indrømme Hjælp til dygtige og udviklede Seminarister og Lærere, for at de kunde skaffe sig et endnu større Kundskabsforraad ved Deeltagelse i forskellige Coursus, navnlig i Hovedstaden, i den Retning, hvori de navnlig maatte føle sig kaldede til at gaae. Dette er en velsignelsesrig Anvendelse af de Midler, som ere medgaaede dertil, og jeg kjender ikke nogen Anvendelse af Mid-

ler i vor Tid, som kan sættes ved Siden af denne, naar man seer hen til, med hvor Lidt alt dette er opnaaet. Skjøndt man ikke kan paavise den Nytte, som Landet har havt deraf, holder jeg mig overbevist om, at den efter Omstændighederne ikke vil kunne anslaaes for høit, idet disse Mænd med en ganske overordentlig prisværdig og forbausende Flid have deeltaget i den Underviisning, der har været givet dem, og vende hjem med en Sver for igjen at gjøre de erhvervede Kundskaber frugtbringende i deres Kredse, som man i høieste Grad maa glæde sig over. Saaledes er det gaaet med Statsseminarierne. Alt man ved Siden deraf har lyst til at have private Seminarier og til privat at uddanne Skolelærere, samt at denne Lust kan være mere eller mindre stærk efter de Forhold, hvori man stilles til den hele Virksomhed, er selvfølgelig og naturligt. Alt dernæst ogsaa Rigsdagen og Thinget kunne finde, at der, om saa skulde være, kan være Opfordring til at yde nogen Hjælp til slige private Seminarier, — og det har jo forøvrigt viist sig, at man har gjort dette overfor besægtede Anstalter, — lader jeg staae hen. Alt man fremdeles har søgt at forbinde saadanne Forhold, som skulde stille disse private Institutioner under mindre heldige Forhold end de offentlige Statsseminarier, er jo ogsaa viist, men om man har handlet rigtigt ved disse Bestræbelser, skal jeg lade være usagt; jeg har aldrig fundet, at det var nogen heldig Bet. at komme ind paa, og det har heller ikke viist sig, at den var det. Under alle Omstændigheder er det dog Noget, jeg kan forstaae, men hvad jeg derimod ikke kan forstaae, er, at man heraf skulde kunne finde sig foranlediget til nu at ville forsøge paa at komme Statsseminarierne tillivs. Jeg taler ikke her om det enkelte Seminarium, seet under den Belysning, jeg før nævnte, og som jeg skal komme tilbage til, men jeg taler om en ganske anden Opfattelse, — og jeg har Ret til at tale derom, thi den har givet sig Syd her idag, — der viser, at der paa Bunden af det her foreliggende Forslag skjuler sig en ganske anderledes morderisk Tendens, som ikke vil ophøre, før alle Statsseminarierne ere forbundne fra Jordens Overflade. Jeg